

ประโยค ป.ธ. ๔
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๑

๑. ดาบสชื่อเทวละอยู่ในทมิฬวันตประเทศ ๘ เดือน ใครจะเข้าไปอาศัยพระนคร อยู่ ๔ เดือน เพื่อต้องการจะเสพรสเค็มรสเปรี้ยว จึงมาจากทมิฬวันตประเทศ พบพวก ผู้รักษาประตูพระนคร จึงถามว่า พวกนักบวชที่ถึงเมืองนี้แล้วจะอยู่ที่ไหน ๆ พวกผู้รักษา ประตูพระนครตอบว่า พวกนักบวชที่ถึงเมืองนี้แล้วอยู่ที่โรงนายช่างหม้อ ท่านผู้เจริญ ฯ เทวลดาบสนั้นไปยังโรงนายช่างหม้อแล้ว ยืนอยู่ที่ประตูกล่าวว่า ถ้าความไม่หนักใจจะ ฟังมีแก่ท่านไซร้ เราฟังอยู่ในโรงคั้นหนึ่ง ฯ นายช่างหม้อเรียนว่า กิจการของผมในโรง ในเวลากลางคืนไม่มี โรงใหญ่โต ขอพระคุณเจ้า จงอยู่ตามสบายเถิด ท่านผู้เจริญ แล้ว มอบโรงให้ ฯ เมื่อเทวลดาบสนั้นเข้าไปนั่งแล้ว ดาบสแม้อื่นอีกชื่อนารทะ ก็มาจาก ทมิฬประเทศ (เหมือนกัน) ขออยู่คั้นหนึ่งกะนายช่างหม้อ ฯ นายช่างหม้อดำริว่า ดาบส รูปที่มาก่อน ฟังประสงค์จะอยู่ด้วยกันกับดาบสรูปนี้หรือ หรือว่าไม่ฟังประสงค์จะอยู่ ด้วยกันกับดาบสรูปนี้ เราจักเปลื้องตนเสีย จึงเรียนว่า ท่านผู้เจริญ ถ้าดาบสรูปที่ มา ก่อนจักชอบใจ ขอพระคุณเจ้าจงอยู่ได้ตามความชอบใจของท่านที่มาก่อนนั้นเถิด ฯ นารทดาบสจึงเข้าไปหาเทวลดาบสนั้นเรียนว่า ท่านอาจารย์ ถ้าความไม่หนักใจจะฟังมี แก่ท่านไซร้ กระผมฟังอยู่ในโรงนี้คั้นหนึ่ง เมื่อเทวลดาบสนั้นกล่าวว่า โรงใหญ่โต ท่าน จงเข้ามาอยู่ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง จึงเข้าไปนั่ง ณ ส่วนอื่นอีกของดาบสที่เข้าไป ก่อนกว่า ฯ แมื่อดาบสทั้ง ๒ รูปก็กล่าวถ้อยคำควรเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงกัน ใน เวลานอน นารทดาบสกำหนดที่เป็นที่นอนของเทวลดาบสและประตูแล้วจึงนอน ฯ ส่วน เทวลดาบสนั้น เมื่อจะนอน หานอนในที่ตนหนึ่งไม่ (กลับไป) นอนขวางกลางประตู ฯ

๒. เมื่อปริพพาชกทั้งสองเหล่านั้นครั้งกระทำข้อตกลงกันอย่างนั้นอยู่ พระบรมศาสดาเสด็จถึงพระนครราชคฤห์ ทรงรับ (ถวาย) สนวนไม้ไผ่แล้ว ประทับอยู่ ณ พระเวฬุวันวิหาร ตามลำดับความดังกล่าวแล้ว ฯ ในกาลนั้น พระเถระนามว่าอัสนธิ ในภายในพระเถระผู้มีพวก ๕ ในระหว่างพระอรหันต์ ๖๑ รูป ซึ่งพระศาสดาทรงส่งไปเพื่อประกาศพระคุณของพระรัตนะทั้ง ๓ ด้วยพระพุทธรูปดำรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลายพวกเธอจงเที่ยวจาริกไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่ชนเป็นอันมาก ดังนี้เป็นต้น กลับมายังพระนครราชคฤห์แล้ว วันรุ่งขึ้นแต่เช้าตรู่ ถือบาตรและจีวรเข้าไปยังพระนครราชคฤห์ ฯ สมัยนั้นปริพพาชกชื่อว่าอุปติสสะ กระทำกิจด้วยภัตรแต่เช้าตรู่ เดินไปยังอารามของปริพพาชกพบพระเถระแล้วดำริว่า นักบวชชื่อว่ามิรุอย่างนี้ เราไม่เคยเห็นมาเลยทีเดียว พระอรหันต์หรือท่านผู้ถึงทางแห่งความเป็นพระอรหันต์เหล่าใดในโลกภิกษุรูปนี้ พึงเป็นองค์ใด องค์หนึ่งบรรดาพระอรหันต์หรือท่านผู้ถึงทางแห่งความเป็นพระอรหันต์เหล่านั้น ไฉนหนอ เราพึงเข้าไปถามภิกษุรูปนี้ดูก่อนว่า ท่านผู้มีอายุ ท่านบวชอุทิศใคร หรือว่าใครเป็นครูของท่าน หรือว่าท่านชอบใจธรรมของใคร ฯ ลำดับนั้น ความปริวิตกอันนี้ได้มีแก่ปริพพาชกชื่อว่าอุปติสสะนั้นว่า กาลไม่ควรแล เพื่อจะถามปัญหาเกะภิกษุของคนี้ ภิกษุของคนี้เข้าไปสู่ระหว่างเรือนเพื่อบิณฑบาตอยู่ ไฉนหนอ เราแสวงหาสิ่งอันพวกมีความต้องการเข้าไปรู้ พึงติดตามภิกษุของคนี้ไปข้างหลัง ๆ ฯ ปริพพาชกชื่ออุปติสสะนั้นเห็นพระเถระมีบิณฑบาตอันได้แล้ว กำลังไปยังโอกาสแห่งหนึ่ง และรู้ความที่พระเถระนั้นใครจะนั่ง จึงลาดตั้งของปริพพาชกของตน ได้ถวายแล้ว ฯ แม้ในเวลาเสร็จภัตกิจแล้ว ปริพพาชกชื่อว่าอุปติสสะนั้น ก็ได้ถวายน้ำในลักจันน้ำของตนแก่พระเถระนั้นแล้ว ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมงพิกากับ ๑๕ นาที

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๔ แปล ไทยเป็นมคธ

๑. เทวโล นาม ตาปโส อฏฺฐ มาเส หิมวฺนเต วลีตฺวา โลณฺมพิลเสวณฺตถาย
 จตฺตารอ มาเส นครํ อุปนีสฺสาย วลีตฺกาโม หิมวฺนตฺโต อคฺนฺตฺวา นครทฺวารปาลเก
 ทิสฺวา ปุจฺฉิ อิมํ นครํ สมฺปตฺตปพฺพชิตา กตฺถ วสนฺตีติ ฯ กุมฺภการสาลา ยํ ฆนฺเตติ ฯ
 โส กุมฺภการสาละ คณฺตฺวา ทฺวาเร จตฺวา สเจ เต อครุ, วเสยฺยาม เอกฺรตฺตี สาลา ยนฺติ
 อาท ฯ กุมฺภการโร มยฺหํ รัตฺตี สาลา ยํ กิจจํ นตฺถิ, มหตี สาลา, ยถาสฺขํ วสถ ฆนฺเตติ
 สาละ นียฺยาเทสิ ฯ ตสฺมี ปวีลิตฺวา นิสินฺเน อปฺโรปี นารโท นาม ตาปโส หิมวฺนตฺโต
 อคฺนฺตฺวา กุมฺภการํ เอกฺรตฺตีวาลํ ยาจิ ฯ กุมฺภการโร ปจฺมาคฺโต อิมินา สทฺธี เอกโต
 วลีตฺกาโม ภเวยฺย วา โน วา, อตฺตานํ ปรีโมเจสฺสสามีติ จินฺเตตฺวา สเจ ฆนฺเต
 ปจฺมฺปกฺโต โรเจสฺสตี; ตสฺส รุจฺฉิยา วสธาติ อาท ฯ โส ตํ อุปฺสงฺกมิตฺวา สเจ เต อาจฺริย
 อครุ, มยฺเมตฺถ เอกฺรตฺตี วเสยฺยามาติ, มหตี สาลา, ปวีลิตฺวา เอกมฺนฺเต วสาติ วุตฺเต,
 ปวีลิตฺวา ปุเรตรํ ปวีญฺจสฺส อปรภาเค นิสีหิ ฯ อุโปปีสाराณียํ กถํ กเถตฺวา, สยน-
 กाले นารโท เทวลสฺส นิปฺชชฺนญฺจानญจ ทฺวารญจ สลฺลภฺเขตฺวา นิปฺชชฺชิ ฯ โส ปน
 เทวโล นิปฺชชฺมาโน อตฺตโน นิสินฺนญฺจानเ อนิปฺชชฺชิตฺวา ทฺวารมฺชฺเฒे ติริยํ นิปฺชชฺชิ ฯ
(ธมฺมปทฺฐกถาย ปจฺโม ภาโค/หน้า ๓๗ - ๓๘)

๒. เอวํ เตสฺสุ กตฺถิ กตฺวา วิหรนฺเตสฺสุ สตฺถา วุตฺตานุภฺกเมเน ราชคหํ ปตฺวา
 เวฬุวนํ ปฏฺิคฺคเหตฺวา เวฬุวเน วิหรตี ฯ ตทา จรตฺถ ภิกฺขเว จาริกํ พุทฺชนฺทิตายาติ
 รตนตฺตยคฺคณฺปปกาสนตฺถํ อูยฺโยชิตานํ เอกสฺมฺฉฺฉิยา อรหฺนฺตานํ อนฺตเร ปณฺจวคฺคิยานํ
 อพฺนฺตเร อสฺสชฺชิตฺเถโร ปฏฺินิวตฺติตฺวา ราชคหํ อาคโต ปฺนทิวเส ปาโต ว ปตฺตจิวร
 มาทาย ราชคหํ ปิณฺฑทาย ปาวีสิ ฯ ตสฺมี สมเย อุปฺตีสฺสปริพฺพาชโก ปาโต ว ภตฺตกิจจํ
 กตฺวา ปรีพฺพาชการามํ คจฺฉนฺโต เถรํ ทิสฺวา จินฺเตสิ มยา เอวรฺูปเ นาม ปพฺพชิตฺโต

น ทิฏฐปุพฺโพเยว, เย โลเกอรหนโต วา อรหตฺตมคฺคํ วา สฺมาปฺนฺนา, อญฺ เตสํ ภิกฺขุ
 อญฺจตโร, ยนฺนฺนาหํ อิมํ ภิกฺขุํอุสฺสงฺกมิตฺวา ปุจฺเจยฺยํ กํสิ ตฺวํ อาวุโส อุทฺทิสฺส
 ปพฺพชิตฺ, โโก วา เต สฺตถา, กสฺส วา ตฺวํ ฅมฺมํ โรเจสฺสิตฺ ฯ อถสฺส เอตทฺทโหสิ อกาโล
 โช อิมํ ภิกฺขุํ ปหํ ปุจฺฉิตฺ, อนฺตรฃมฺรํ ปวิฏฺโจะ ปิณฺฑาย จรติ, ยนฺนฺนาหํ อิมํ ภิกฺขุํ
 ปิฏฺฐิตฺ ปิฏฺฐิตฺ อนฺุพฺนฺนฺเชยฺยํ, อตฺถิเกหิ อุปฺมาตํ มคฺคนฺติ ฯ โส เถรํ ลทฺธปิณฺฑ-
 ปาตํ อญฺจตรํ โอิกาํ คจฺฉนฺตํ ทิสฺวา นิสฺสิตฺตฺกามตฺถจฺจสฺส ฃตฺวา อตฺตโน ปริพฺพาชก
 ปิจกํ ปณฺญาเปตฺวา อทาสิ ฯ ฆตฺตกิจฺจปฺริโยสฺสเนปิสฺส อตฺตโน กุณฺฑิกาย อุทกํ
 อทาสิ ฯ (ฃมฺมปทฺฐกถาย ปจฺโม ภาโค /หน้า ๘๒ - ๘๓)